

අභිධර්මය (Abhidhamma) මන්දැයි විමසූ විට:

බොහෝ දෙනා අභිධර්මය බුද්ධ ශාසනයේ ගැඹුරු දහමක් ලෙස ඉතා සංකීර්ණ විෂයයක් ලෙස වරදවා වටහාගෙන සිටිති. ඊට ප්‍රතිවිරුද්ධව, සූත්‍ර පිටකය අභිධර්ම පිටකයට වඩා සංකීර්ණ බවත්, අභිධර්ම පිටකයේ සම්පූර්ණ අරමුණ වන්නේ සූත්‍ර පිටකය සරල කිරීම බවත් මිනිසුන්ට අවබෝධ නොවේ. විවිධ හේතූන් නිසා සූත්‍ර පිටකයේ සැබෑ හරය හීන වී යන අවස්ථා ඇති අතර, එවැනි අවස්ථාවලදී සූත්‍ර පිටකයේ පැවැත්ම පුනර්ජීවනය කිරීමට සහ සහාය වීමට අභිධර්මය කාර්යභාරයක් ඉටු කරයි. මූලික වශයෙන්, සමස්ත අභිධර්ම පිටකයම සූත්‍ර පිටකයට නැංගුරමක් බඳුය.

අභිධර්මය ඕනෑවට වඩා වියුක්තද?

මිනිසුන් අභිධර්මය බැහැර කිරීමට තවත් හේතුවක් වන්නේ එහි වියුක්ත ස්වභාවයයි! "එය අපට දැනෙන්නේ නැත", "එය සැබෑ ජීවිතයට අදාළ නොවේ", ඊටත් වඩා නිවැරදිව කිවහොත්, "සිත්, කොස්, ටෑන් සැබෑ ජීවිතයේදී භාවිතා කරන්නේ කෙසේද, එසේනම් එය ඉගෙන ගන්නේ ඇයි" යනුවෙන් අසන ආකාරයටම, "පිරිසිදු වියුක්ත පාරිභාෂික වචන කටපාඩම් කිරීමේ තේරුම කුමක්ද" යන්න හක්නිකයන්ගේ වඩාත් ජනප්‍රිය ගැටලු වේ. මෙය සාධාරණ යැයි මම විශ්වාස කරමි.

බොහෝ දෙනා අභිධර්මය ඉගෙන ගැනීමට කැමති වන්නේ බුද්ධිමත් බව පෙන්වීමට, පොත් ලිවීමට, නැතහොත් සමාජයට තම බුද්ධිමය හැකියාවන් ප්‍රදර්ශනය කිරීමට, හෝ අන් අයගෙන් කැපී පෙනීමට, බොහෝ විට "හොඳින් පෙනීමට" ය. අපට වැරදි ඇත්තේ එතැනයි!

අභිධර්මය අපට දැනෙන්නේ නැතැයි සිතන ආකාරයේ පුද්ගලයෙක් ඔබ නම්, මම ඔබට වැරදි බව ඔප්පු කරමි! පහත අවස්ථාව හොඳින් කියවන්න.

මේ මොහොතේ ඔබ මෙම ලිපිය, මෙම ඡේදයද ඇතුළුව කියවමින් සිටින අතර, බොහෝ විට ඔබ පුටුවක වාඩි වී, ඇද මත වැනිරී, නැතහොත් වැසිකිළියේ සිටිය හැකිය. ඔබ පුටුවක වාඩි වී සිටිනවා යැයි උපකල්පනය කළහොත්, ඉහත ඡේදයේ "පුටුව" යන වචනය කියවන තුරු ඔබේ තට්ටම් පුටුවට ස්පර්ශ වන බව ඔබට දැනුණාද?! ඔබට ස්පර්ශය දැනුණාද? නමුත් දැන් ඔබ මෙම වාක්‍යය කියවන අතරතුර ඒ ගැන සිතන නිසා, ටික වේලාවකට පෙර ඔබට නොදැනුණු ඔබේ තට්ටම් සහ පුටුව අතර ස්පර්ශය දැන් ඔබට දැනෙනු ඇත! එබැවින් බුදුන් වහන්සේගේ අතිවිශිෂ්ට ඉගැන්වීම් සන්දර්භය තුළ එම අත්දැකීම තේරුම් ගැනීමට උත්සාහ කරමු.

මෙන්න පැහැදිලි කිරීම: අපගේ වර්තමාන මොහොතේ (පව්වුපන්න මොහොත) වේදනාව, ආදරය, කෝපය, බිය වැනි බොහෝ දේ අපට දැනෙන බව අපි කියමු. නමුත් බුදුන් වහන්සේ වර්තමාන මොහොතේ අපට දැනෙන සියල්ල රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ ලෙස ශක්ති ඒකක 5කට වර්ග කළ සේක. උදාහරණයක් ලෙස - අපි ලස්සන රතු රෝස මලක් දෙස බලනවා යැයි උපකල්පනය කරමු. ඔබේ ඇසට ඇතුළු වන ආලෝක ශක්තිය රූපයයි. රෝස මල දෙස බැලීමේදී ඇතිවන සතුටුදායක හැඟීම වේදනාවයි (සැප/දුක). 'රතු', 'රෝස' හෝ වෙනත් ඕනෑම හඳුනාගැනීමක් 'සංඥා' වේ. ඔබට මල කෙරෙහි තණ්හාවක් ඇත්නම් එය සංඛාර (වේතනා) ලෙස හැඳින්වේ. මේ සියල්ල සිදු වන්නේ ඔබේ විඤ්ඤාණය (චිත්ත) හරහා බව දැනගැනීමයි.

එබැවින් ඔබ මෙම ලිපිය කියවන විට, ඔබ නිසැකවම ජීවිතයේ මූලික ඒකක 5 සමඟ සම්බන්ධ වන අතර, අප සාමාන්‍යයෙන් අපගේ මනස/ආත්මය (තනි ඒකකයක් ලෙස/ගණ-සංඥා) ලෙස හඳුන්වන්නේ තනි සංඝටකයක් නොව, එය ඉහත ඒකක 5න් පමණක් සමන්විත වේ (සංඛ්‍යාතයක්).

එසේනම් ඔබට පුටුව නොදැනුණේ ඇයි?

සෑම විටම දොරටු හයක් හරහා, එනම් ඇස් (වක්බු), කන් (සෝන), නාසය (සාන), සම (කායා) ... අපගේ 'චිත්තය' පහත මාර්ගය (චිත්ත වීථි) ගනී.

භාවංග (භාවාංග) -> භාවංග වලන (භාවාංග වලන) → ජවන (ජවන) x5

මෙම මාර්ගය හරහා අපි ඒකක 5 ලබාගෙන සැකසීම (අභිසංඛාරෝති) සිදු කරන අතර, එය කර්මයක් සෑදීමට තරම් ප්‍රබල වන තෙක් එය සිදු වේ. ඔබ වාඩි වී සිටින විට, ඔබ එය සැකසූ නිසා (කාය විඤ්ඤාණය/සම) ආසනය හඳුනා ගැනීමට නොහැකි විය. මෙම පැහැදිලි කිරීම "අයිස් කුට්ටියේ අග්‍රය" පමණක් වන අතර ඉතා අසම්පූර්ණයි.

සම්පූර්ණ පැහැදිලි කිරීම අතිශයින් ගැඹුරු ය, එය විස්තර කිරීම පාහේ කළ නොහැක්කකි, නමුත් අරමුණ වන්නේ ඇඟිල්ලක් එසවීම, ඇස් කුඩා කිරීම, පාද වලනය කිරීම යනාදී වශයෙන් අභිධර්මයෙන් ගැලවීමක් නොමැති බවත්, ඔබ මෙම ජේළිය කියවන විට පවා ඔබ තුළ දැවැන්ත ක්‍රියාවලියක් සිදුවන බවත් තේරුම් ගැනීමයි.

අභිධර්මය නිර්වාණය නම් උත්තරීතර සතුට ලබා ගැනීමට අවශ්‍යද?

නැහැ! කිසිසේත්ම නැහැ! ඔබට එය කිසිසේත් අවශ්‍ය නැත, මූලික කරුණු + ප්‍රබල මනසිකාරය, එය නිසැකවම කාර්යය ඉටු කරනු ඇත. අවශ්‍ය අංග 5ක් ඇත:

- 1) කල්‍යාණ මිත්‍ර සේවනය
- 2) ධම්ම ශ්‍රවණය (ජාතක කතා සහ පුද්ගලික අර්ථකථන නොවේ)
- 3) යෝනිසෝ මනසිකාරය
- 4) ධම්මානු ධම්ම පටිපදාව.

ධම්ම ශ්‍රවණය බොහෝ විට වැරදි ලෙස වටහාගෙන ඇත, බොහෝ දෙනා සිතන්නේ ධර්ම ශ්‍රවණය යනු ඔබේ ප්‍රියතම භික්ෂුවගෙන් පුද්ගලික ජීවිත උපදෙස් සහිත අහඹු ජාතක කතාවකට සවන් දීම පමණක් බවයි. ඇත්ත වශයෙන්ම, කුමක් හරිද කුමක් වැරදිද යන්න පැවසීමට ඔබට බුදුන් වහන්සේ කෙනෙකු අවශ්‍ය නොවේ, දුක්ඛයෙන් සමන්විත ජීවිතයක් ගත කරන්නේ කෙසේදැයි ඉගැන්වීමට ඔහු එහි සිටියේ නැත, නමුත් සියලු ජීවීන්ට දන්නා ශ්‍රේෂ්ඨතම න්‍යාය සකස් කිරීමටය.

බුදුන් වහන්සේ වරක් දේශනා කළ සේක: 'ඔබ ඔබේ ඇඟිලිම අහලක තරම් සුළු ප්‍රමාණයකින් වලනය කරන සෑම අවස්ථාවකම, එයද ගැඹුරුම සංඛාර දුක්ඛයකි', නමුත් ප්‍රඥාව නොමැතිකම නිසා අපට එය දැනෙන්නේ නැත.

මීට අමතරව, ක්‍රිස්තියානි ධර්මය, භින්දු ධර්මය සහ ඉස්ලාම් දහමටද කථා ඇත, එසේනම් බුද්ධාගම වෙන්කර හඳුනා ගන්නේ කෙසේද? අප මෙම දහම, මෙතෙක් අසා ඇති, මෙතෙක් දැක ඇති ශ්‍රේෂ්ඨතම දහම, එවැනි මට්ටමකට ගෙන ආ යුතුද? උපකල්පනයක් ලෙස බුදුන් වහන්සේ අද ජීවමානව සිටියා නම්, උන්වහන්සේ පාරමිතා සම්පූර්ණ කිරීමෙන් අනතුරුව, පටිච්ච සමුප්පාදය/උදය-වය වැනි දුක්ඛය අවසන් කිරීමට ශ්‍රේෂ්ඨතම විද්‍යාව ඉදිරිපත් කර තිබියදී, ජාතක කතාවකට සවන් දෙනු දැකීමෙන් සතුටු වනු ඇතැයි ඔබ සිතනවාද?

මෙයට ප්‍රධාන හේතුව වන්නේ ඕනෑවට වඩා සරල කිරීමට උත්සාහ කිරීමයි. බුදුන් වහන්සේ ධර්මය හැකි සරලම ආකාරයෙන් ඉදිරිපත් කර ඇත, ඔබ එය තවදුරටත් සරල කිරීමට උත්සාහ කරන්නේ නම් එහි අර්ථය පිරිහීමේ තර්ජනයක් ඇත, ධර්මය සෙල්ලම් කිරීමට සෙල්ලම් බඩුවක් නොවේ, සෑම වචනයක්ම ගැඹුරක් සහ වචනයෙන් කිව නොහැකි පැහැදිලිතාවයක් දරයි.

ලෝකය

=====

අප දන්නා ලෝකයේ රොකට්, ගොඩනැගිලි, මිනිසුන්, සතුන් යනාදිය ඇතුළු බිලියන ගණනක් දේ ඇත. කෙසේ වෙතත්, විශ්වාස කළත් නැතත්, මුළු ලෝකයම (ලෝකෝ) ධර්මතා 18කට (නින්නන් සංඝති x 6) වර්ග කළ හැක.

- 1 නින්නන් සංඝති) රූප ලෝකෝ - වක්ඛු - වක්ඛු විඤ්ඤාණ
- 2 නින්නන් සංඝති) ශබ්ද ලෝකෝ - සෝත - සෝත විඤ්ඤාණ
- 3 නින්නන් සංඝති) ගන්ධ ලෝකෝ - සාන - සාන විඤ්ඤාණ
- 4 නින්නන් සංඝති) රස ලෝකෝ - ජිහ්වා - ජිහ්වා විඤ්ඤාණ
- 5 නින්නන් සංඝති) පොට්ඨබ්බ ලෝකෝ - කායා - කාය විඤ්ඤාණ
- 6 නින්නන් සංඝති) ධම්ම ලෝකෝ - මන - මනෝ විඤ්ඤාණ

මේ වන විට ඔබ කල්පනා කරනවා ඇති 'ලෝකය?!' කියලා. ඔව්! අපි සරල උදාහරණයකින් බලමු.

ටික්-ටොක් බලමින් සිටින විට ඔබට හදිසියේම ලස්සන ගැහැණු ළමයෙක් හෝ කඩවසම් පිරිමි ළමයෙක් පෙනෙනවා යැයි සිතන්න. තිරයෙන් (රූප) ලැබෙන ආලෝකය ඔබේ ඇසට ඇතුළු වී ජෛව විද්‍යාත්මක දෘෂ්ටි ස්නායුව (වක්ඛු) වෙත වැදී, එම මූලික විඤ්ඤාණය (වක්ඛු විඤ්ඤාණය) දැනෙන මොහොතේ සිට, එම ගැහැණු ළමයා/පිරිමි ළමයා ඔබේ ලෝකයේ කොටසක් වන අතර, රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන පංච උපාදානස්කන්ධය ඇතිවේ. ඔබ ඔවුන් තිරයේ දැක නොසිටියා නම් කුමක් සිදුවන්නට ඉඩ තිබුණාදැයි සිතන්න? ඔබට ඔවුන් කෙරෙහි 'හැඟීම' (තණ්හා) ඇතිවෙවිද? නැහැ! මූලික වශයෙන් ඔවුන් මොහොතකට පෙර නොපැවති අයයි!

මෙය ඔබට වැටහුණා නම්, සුඛ පැතුම්! ඔබ දැන් සරල යෝනියෝ මනසිකාරයක් කළා. තවමත් ඔබ සිතන්නේ අභිධර්මය අමාරුද?

දිනෙන්
2025/07/01